

twee jaar geleden gestorven, op den Rijksdag te Augsburg: daar heeft hij met den duivel gevochten en Christus' dood als den echten dood openlijk beleden. Dat was een zwaar sterven, daar in Augsburg⁸⁾. Maar wat hem nu gepasseerd is — de oogen zien niet meer, de ooren hooren niet meer, de handen tasten niet meer —, wel, is dat zoo erg? Dat is maar een kindersterfen of een koeie-sterfen. Kinderen sluimeren in, maar worden weer wakker. Koelen kennen dat ook, dat het lichaam — die arme zak — afsterft⁹⁾. Maar nu de keurvorst in Augsburg door zijn christelijke belijdenis den dood gestorven is, nu kan hij niet meer sterven, net zoo min als Paulus, die tijdens zijn „leven“ kon zeggen: ik sterf alle dagen¹⁰⁾. Christenen zijn geen doode en „verscharrete“ lieden¹¹⁾, zij slapen, en alleen zij slapen¹²⁾. Niet de heele mensch sterft bij hen, doch alleen het lichaam¹³⁾.

En daarom is het voor de christenen maar een oogenblik, dat hen scheidt van dat heerlijke ontwaken. Zoo als Christus zelf, ook al lag Hij in het graf, in een oogenblik dood en levend was en weer als een bliksem aan den hemel er uit schoot¹⁴⁾, zoo zal Hij ook ons in een oogenblik („in einem Nu“) weer er uit rukken; het gaat vlugger dan in een ommezien¹⁵⁾. Tot zoolang slapen zij, en de slaap is zoo diep, dat geen droom hem verstoort („und so ein tiefer Schlaf, da einem nichts inne trawme“) ¹⁶⁾. Reeds heeft Christus, ons Hoofd, het voornaamste stuk van zijn lichaam, d.w.z. de christenheid, uit den dood opgetrokken; alleen nog maar een sprong, een oogenblik is nodig, om de zijnen, die nog naar het lichaam in de aarde liggen, te doen opstaan¹⁷⁾. Het gaat nog maar om één nacht, dan wekt Hij ons op uit den slaap¹⁸⁾. Wij hebben dus al veel meer dan de helft van onze opstanding achter den rug: 2 deelen van de drie zijn al voorbij: a) het Hoofd is boven den dood uit gekomen, dat is het eerste deel; b) wij zijn al met Hem gestorven en opgewekt, dat is het tweede deel; nu rest alleen nog dat lichamelijke verrijzen: het derde deel van ons opstandingsproces¹⁹⁾.

Ziehier hoe Luther over het slapen spreekt.

Is het nu óók zoo bedoeld in die jongste brochure? Die het beeld van de treinreis gebruikte?

Neen.

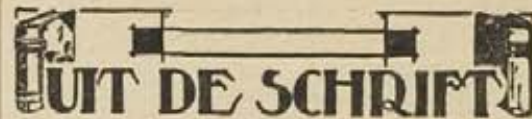
Want Luther hanteert het beeld van den slaap alleen voor de geloovigen. Hij wil ermee aanduiden, dat zij wel hun aardse (tijdelijke) redeggebruik en de „vijf zinnen“ kwijt zijn, doch wil het woord „slapen“ alleen in z'n liefelijke, z'n „kinderlijke“ beteekenis gebezigd zien. Luther zingt met zijn slaap-motief een zacht troostend liedje bij het sterfbed van den christen.

Maar bedoelde brochure gebruikt het beeld van den slaap voor alle menschen. De pétillante stijl van Luther, die geen begripsmatige wijsheid in het beeld van den „slaap“ gelegd wil zien, duikt hier onder, om plaats te maken voor een begripsmatig verhelderende teekening der situatie voor alle overledenen. Het beeld van den slapende moet hier dienen om aan te toonen, hoe het bestaan kan, dat er tijd kan verlopen, dien de gestorvene niet kan waarnemen. Voor zijn bewustzijn „geldt“ naar schrijvers meening de tijd niet. Voor den stervende ligt volgens hem geen onderdeel van een seconde tusschen hem en de verschijning van den Christus op de wolken ten jongsten dage. Wie heden sterft, of gister, of in het uur van Abel's dood, die staat voor zijn ervaring met één slag zóó maar op de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont, en welke is schoongeveegd door den storm van Christus' parousie, schoongebrand door het vuur van Christus' Geest.

Men ziet het verschil tusschen Luther en deze opvatting. Luther's zachte kerkmuziek maakt hier plaats voor een begripsmatige structuur. Het beeld van den slaap wordt — onder erkenning, dat alle vergelijking mank gaat — uitgebreid tot alle menschen. Sterven en dan voor het besef van

iedereen dadelijk het oordeel. Het onderscheid is duidelijk.

Men zie nu ook het verschil tusschen deze meening en die, welke wij in ons eerste artikel even lieten spreken als de tot nu toe algemeen gangbare.

DE OMGEKEERDE WERELD.

Zoo zijt gij een tegendeel geworden.

Ezechiël 16 : 34.

De gelijkenis van Ezechiël 16 is een onmisbare inleiding op de prediking der lijdensweken. De profete teekent het verval van Israël in tegenstrijdige zonde. Het verbondsvolk wordt door hem geteekend als bruid van Jahwe, den Bondsgod. Die bruid was alleen door soevereine verkiezing tot die eere geroepen; want uit de diepste ellen — als van een vondeling — had die vrijmachtige Koning haar in zijn huis opgenomen en straks had Hij haar getrouwd.

Maar toen kwam de val.

Het begon ermee, dat de bruid van Jahwe naar andere „mannen“ („goden“) omzag. In plaats van haar man nam zij de „vreemden“ aan, de afgoden, de heidenen.

Maar daarbij bleef het niet.

Haar eigen man (God de HEERE) had haar uit genade alles geschonken. Hem behoefde zij niet gunstig te stemmen, want Hij was haar zelf gunstig geweest, gansch vrij-willig; spontaan, in vrij behagen. Ook had zij niet Hem geworven; doch Hij had haar verworven; voor haar wilde Hij den prijs betalen; elk zoenoffer verkondigde dat Hij het initiatief genomen had en door het bloed van Vorst Messias zich haar koopen wilde tot zijn eigendom.

Maar die andere „mannen“ waren niet zoo als haar eigen Man. Zij „namen“ geen redenen uit zichzelf, doch uit hun vereiders. Die moesten hun gunsten „kopen“. Zij hadden de goden „om te koopen“. De prijzen waren hoog: goud, zilver, dierenbloed, ja zelfs menschenbloed. Kinderoffers bijvoorbeeld.

En zie nu hoe die bruid des Heeren vervalt van kwaad in erger. Het begon ermee, dat zij officieel haar eigen „man“ verliet. Maar het eindigde daarin, dat zij tegenover de vreemde „mannen“ de rol van vrouw niet langer volhield, doch die van den man ging spelen. Een man betaalt een bruidschot voor de vrouw. En zelfs, waar de karikatuur der liefde optreedt, ook daar nog betaalt de man aan de als hoer optredende vrouw. Daar speelt tenslotte nog de man de mannenrol, en blijft de vrouw in de vrouwelijke rol. Maar Israël betaalt aan vreemde goden of „mannen“. „Hoereerende“ werft zij om den vreemden „man“ en kóópt zijn „gunst“.

En dat is tegen natuurlijk. De vrouw speelt de mannenrol: zij koopt, betaalt, neemt initiatief. Het is de omgekeerde wereld, het tegendeel van wat zij wezen moet. Uxor inversa.

Dit is een snijdend beeld. Het is de scherpste veroordeeling van het Remonstrantisme. Het is een goddelijke vloek over ieder die in de lijdensweken de boodschap hoort van den Man, die den duursten prijs betaald heeft om zijn bruid te verwerven, terwijl de hoorder van de boodschap zelf zich wil verlossen, en den door God betaalden prijs negeert. Wie niet van loutere genade leven wil, doch zelf iets poogt te betalen dat Gods gunst zou moeten koopen, die is de uxor inversa, — hij keert de elementaire verhoudingen onderstboven. De vrouw stelt zich aan als man, de mensch als God. Er is maar één manier van gezond-te-wezen: laat u met God verzoenen; wees zijn door Hem zelf betaalde eigendom. Al wie het anders wil, die is onrein.

K. S.

EEN EERSTE STAP TER AFSNIJDING VAN HEREENIGING.

„Alle dingen eerlijk en met orde“.

Zonder daarbij op exegetische kwesties in te gaan heeft de „synode“, die ons uitwierp, bij herhaling tegen ons den bijbeltekst gehanteerd: „laet alle dingen eerlijk en met orde geschieden“. Zij doelde daarmee op de discipline der synodocratische hiërarchie, die echter de goddelijke orde voor

de kerk grondig verstoort. Het orde-roepen der orde-verstoorders kon ons dus niet ontroeren, — alleen maar verwonderen en ergeren.

Intusschen behield het bijbelwoord zelf zijn kracht. En het wordt noodig, elkaar daaraan te herinneren.

De nieuwe synode toch van de voormalige Gereformeerde Kerken is bijeen geweest — de oude is nooit gesloten bij mijn weten — en is thans reeds aan haar tweede pauze toegekomen.

Ze is nog al eens revisie-synode genoemd. Men heeft ettelijke malen gezegd: maak u nog niet vrij, want in '46 komt immers de revisie-synode? Dat er al revisie geweest was, lei geen gewicht in de schaal. Het zou ditmaal revisie worden!

Maar de synode is haar tweede pauze ingegaan, zonder dat er van revisie ook maar een spoor te bekennen is. Men kwam in Januari bijeen; thans zijn er sinds de opening der vergadering al weer meer weken verlopen, dan vroeger meestal een normale synode noodig had om kant en klaar te komen.

Hoewel de revisie-synode dus nog geen zier aan openbare revisie gedaan heeft, staan toch de bladen al vol met berichten over een (naar het heet) belangrijke stap tot herstel der kerkelijke eenheid.

Aangezien nu zonder revisie geen enkele stap in dezen „belangrijk“ wezen kan, is het goed, het hoofd koel te houden, en eens het terrein te verkennen.

Daar zijn verschillende redenen voor.

Allereerst de samenstelling der synode. In den voorzittersstoel een lid van het uitwerpende moderamen. De man, die door Dr. den Hartogh is ten tooneele gevoerd, als God dankende voor de uitwerping van ondergeteekende. Blijkens dit dankgebed acht hij dus de in diens „procedure“ gevolgde „rechtsregelen“ nog altijd goddelijk. Wie er zóó over denkt, kan, zoolang dat duurt, geen revisie begeeren. Dan: aan dezelfde moderametafel Dr. J. Hoek. Ook al belast door zijn synodaal verleden. Men zegt, dat nog een derde lid van 't oude moderamen eraan toegevoegd is. Hoe 't zij — de samenstelling geeft te denken. Voorts zijn er verscheiden felle „synodalen“ ter vergadering, die heusch nog over Remonstrantisme enzoovoor loopen te peizen. Benevens enkele schorsings-adviseurs in plaatselijke kerken en anderen, die de heele vrijmaking blijkens publieke uitlatingen maar een psychopathenzaakje vinden. Benevens — niet te vergeten — de professoren, die het euvel van 1944 op hun geweten hebben. Van deze vergadering willen we de betering des levens eerst zien, eer we haar gelooven.

Vervolgens zijn er onder de synodocratische leiders meer dan één, die rondloopen met de boodschap: desnoods mogen al die bezwaarden en vrijgemaakten weer terugkomen (!) en dan preeken zooals ze willen, maar die en die — en dan volgen enkele namen — in geen geval. Bij zoodanige mentaliteit is het goed, uit zijn oogen te zien.

Verder — en dat is het pijnlijkste — tot nu toe ontbreekt in de kerkelijke vergaderingen de rechte lijn. We hebben voor deze klacht herhaaldelijk onze gronden — feitenmateriaal — gegeven, en komen daar niet op terug. We wijzen alleen maar op het ééne feit, dat men anderen heel kalm laat doen, wat in ons geval werd aangemerkt als grond voor schorsing, d.w.z. voor toepasselijk-verklaring van kerkorde-artikelen, die hen betreffen, die afsnijdingswaardige zonden openlijk bedreven.

Bedenkt men daarbij, dat de propaganda steeds feller, de situatietekening (b.v. in het blad van Ds Toornvliet) steeds onzakelijker en onjuister wordt, de processen worden aangemoedigd en doorgezet, en de klachten over ketterij steeds driester worden, dan blijft de eisch gebiedend: uitkijken, en niet de feiten veronachtzamen of kleuren.

Weinu, de feiten geven tot op heden nog geen enkele reden tot gerustheid. We noemen enkele punten.

1o. Volgens persverslag (Trouw, 13 Febr. '46, blz. 2, kolom 4) heeft de synodale commissie inzake de eenheid verklaard, dat naar haar oordeel de synode moet komen tot „een nieuwe formuleering der in 1905 en 1942 beleden waarheden“.

Dat houdt dus in:

a. dat in 1905 en 1942 waarheden zijn beleden. Het waren dus waarheden. En hun afkondiging was belijdenis. Als dat waar is, moeten ze dus blijven staan. Aan beleden waarheden mag men niet raken. De nieuwe formuleering zal dus zakelijk geen tittel of jota ervan mogen prijsgeven. De redactie zal kunnen veranderd worden, maar de zaak zelf niet. Is dat meenens, en dat moeten we toch gelooven — dan blijft dus alles

bij het
stap g
goed t

b. teve
nieuwe
aa. su
bb. ee
cc. on
dd. ve
1942);

ee. tw
ff. alg
gg. ge
hh. ze
ii. plu
synode
hoorden

jj. of
Dat z
maal dur
Over de
en nog is
ties van
op die n
't wacht

Maar
men to
Daarna
ten gesp
Geref. K
Het wa
trouwen
synode
hoelang
fessie. Oc
van wa
ben we
stap n
fixeer

Tenzij
len onjuis
Maar
slagen?

2o. Me
ook de o
catie ont
ting van
monde va
having
den. A
beide: di
waarheid
of ze ne
moeten z
in cere
kunst-ster
herinneren
hield de
waarmee
terpretee
maal niet
tigheid r

3o. Op
conclusie
alle zijn
voor pub
kennen v
passen. V
ties van
slechts v

4o. Uit
eventueel
of men i
de tuel
neming
zaken in
om hetge
buiten h
formules
nog altij
punten, c
menhang
1905—19
synode d
wilt de c
of buite
hebben,
zou dan
kaar hou
schaart,
maakten
ambtsdra
belast m
ambtsdra
zou dan
aan het
één voeld

Het st
feite wil
schroeven
matis
weten zo

8) 428, a.

9) 428, b.

10) 428, b.

11) 429, a.

12) 429, a; vgl. 427, b.

13) 427, a.

14) 432, b.

15) ibidem; vgl. 431, b.

16) 429, b.

17) 367, a.

18) 363, a.

19) 363, a.